

Nr 387

Av herr **Rimmerfors**, angående ökad möjlighet för studerande från u-land att erhålla stipendium.

Stipendieverksamheten genom SIDA har redan visat sig vara av utomordentligt värde. Visserligen har också erfarenheter gjorts som föranlett viss omprövning av verksamheten, men i huvudsak visar det sig att denna hjälpform fyller ett stort behov i u-ländernas utbildningsprogram.

Utbildning av studerande från u-länderna sker för närvarande huvudsakligen efter två linjer, en mera kollektiv där utbildningen ges i en mera sammanhållen kursform och en med individuella stipendier. Det är i båda fallen fråga om specialstudier på övervägande avancerad nivå.

En utredning om den bilaterala stipendiatverksamhetens inriktning och administration slutfördes våren 1966 och har sedermera tillämpats. Den innebär att SIDA prioriterar projektstipendiater, som kan erhålla utbildning på olika nivåer, antingen i Sverige eller i annat industriland. Enskild stipendiering förekommer sålunda endast för specialstudier i Sverige, avsedda som påbyggnad på redan erhållen grundutbildning. Vanligen gäller det forskarstipendier eller bidrag för mycket kvalificerade studiebesökare i Sverige. Det enda egentliga undantaget är afrikansk flyktingungdom, av vilka de flesta studerar i tredje land, i åtskilliga fall också i Sverige.

De sammanhållna stipendiatkurserna i Sverige har i väsentlig grad inriktats på SIDA:s huvudmottagarländer, även om länderkoncentrationsprincipen inte uppehållits lika konsekvent som beträffande den övriga biståndsverksamheten. Även i fråga om ämnesinriktningen har man sökt att koncentrera sig till de av SIDA prioriterade ämnesområdena, exempelvis livsmedelsförsörjning, skogsbruk, naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga ämnen. Under budgetåret 1967/1968 hålles ett tjugufemtal kurser med sammanlagt omkring 400 deltagare.

Den individuella stipendieringen avser som tidigare nämnts nästan uteslutande s. k. projektstipendiater, d. v. s. counterparts och annan personal som är knuten till svenska bilaterala fältprojekt. Stipendierna avser endast fortbildning, alltså icke grundutbildning. Kandidaterna måste ha avlagt lägst en Master's degree inom sina respektive ämnesområden samt bör dessutom besitta minst ett års erfarenhet från praktiskt vetenskapligt arbete, undervisningsverksamhet eller motsvarande. Eftersom undervisningen mestadels meddelas på engelska, är goda kunskaper i detta språk en nödvändig förutsättning för stipendiering. Studierna kan ske i Sverige eller tredje land, men på svensk bekostnad.

SIDA förmedlar dessutom placering av multilaterala stipendiater, som bekostas av OECD eller något av FN:s fackorgan. Dessa stipendiater är i regel högt kvalificerade personer, som i Sverige bedriver specialiststudier vid företag, universitet eller statliga förvaltningsorgan.

Att denna stipendiering fyller ett stort behov och bör kunna utnyttjas till gagn för vederbörande u-land ligger i öppen dag. Motionären har emellertid därjämte velat föra på tal ett behov som avser ett klientel på en något lägre studienivå. De ovan skisserade grupperna har det gemensamt att de avlagt sin första akademiska examen innan något stipendium kan komma i fråga.

Inte minst inom de svenska missionssällskapens verksamhetsområde fostras en växande skara av ungdom, som fått en god grundutbildning men som saknar den mellanliggande högre utbildningen för att kunna tillgodoräkna sig möjligheten av ett utlandsstipendium. Det gäller givetvis endast den begåvningsmässiga elit som med framgång skulle kunna tillgodogöra sig fortsatt utbildning.

De saknar i regel själva möjlighet att bekosta högre utbildning. Deras land har inte ännu resurser för en tillräcklig stipendiering. I begränsad omfattning har vederbörande missionssällskap sökt att bekosta deras utbildning vid utländska universitet eller högskolor.

Med tanke på den av Sveriges regering och riksdag ofta uttalade uppskattningen av den svenska missionens insatser, inte minst på utbildningens område, vore det konsekvent om vi också kunde följa upp en del av denna verksamhet genom statlig stipendiering. Det skulle betyda att en elitgrupp av sådan ungdom som med goda betyg genomgått de svenska missionssällskapens skolor och av skolledningen rekommenderas att fortsätta sina studier bereddes tillfälle att söka stipendier, som av SIDA ställdes till förfogande. En noggrann prövning av deras förutsättningar för högre studier liksom av deras karaktär och lämplighet i övrigt bör givetvis ske genom de organ som har möjlighet till personlig kontakt. Ledningen för vederbörande utbildningsanstalt, vare sig den utgöres av svensk eller infödd personal, skulle vid sådan prövning kunna kompletteras med representanter för den svenska beskickningen i vederbörande land. Förtroendefull kontakt beträffande sådan stipendiering som avser att fullfölja en tidigare svensk utbildningsinsats borde också tas med vederbörande lands undervisningsministerium.

Med hänvisning till vad ovan anförts vill jag föreslå,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om sådan omprövning av riktlinjerna för individuell stipendiering inom ramen för svensk biståndsverksamhet att också studerande som ännu icke avlagt akademisk examen, exempelvis

högt kvalificerade elever från den svenska missionens skolor i u-länderna, kan erhålla stipendium samt att utformningen av bestämmelserna kan ske i samråd mellan SIDA och Svenska missionsrådet.

Stockholm den 25 januari 1968

Einar Rimmerfors (fp)
